

Právní režim ochrany zemědělské a lesní půdy.

JUDR. JANA TKÁČIKOVÁ, PH.D.

Půda je hlavním pojítkem mezi světovými problémy týkajícími se životního prostředí jako změny klimatu, hospodaření s vodou a ztráta biologické rozmanitosti.

JOSÉ LUIS RUBIO, PŘEDSEDA EVROPSKÉ
SPOLEČNOSTI PRO OCHRANU PŮDY

Degradační procesy

Zdroj: https://www.uzei.cz/data/usr_001_cz_soubory/vopravil_151001.pdf

Eroze, sesuvy

- přírodní proces, při kterém dochází k rozrušování půdního povrchu působením vody/k odnosu půdních částic z povrchu půdy mechanickou silou větru, transportu půdních částic na jiné místo

Zastavování půdy (zábory)

- zakrytí půdy nepropustnými materiály, ztráta přirozených vlastností a nemožnost plnit přírodní funkce

Kontaminace (znečištění)

- zvýšení obsahu potenciálně rizikových látek v půdním prostředí, zpravidla antropogenního původu

Utžení půdy (kompakce)

- degradace (rozpad) půdní struktury, změny pórovitosti, objemové hmotnosti, schopnosti infiltrace a propustnosti, snížení retenční kapacity

Acidifikace (okyselování)

- snížení pufrační schopnosti půdy

Úbytek organické hmoty (dehumifikace)

- snížení obsahu humusu

Půda

Přírodní útvar vzniklý z povrchových zvětralin zemské kůry a z organických zbytků za působení půdotvorných faktorů (matečná hornina, klima, činnost organismů a člověka)

Vlastnosti

- Fyzikální, biologické, chemické

Charakteristika

- Multifunkčnost
- „Neobnovitelnost, nenahraditelnost“
 - 1 cm půdy vzniká cca 100 let

Funkce půdy

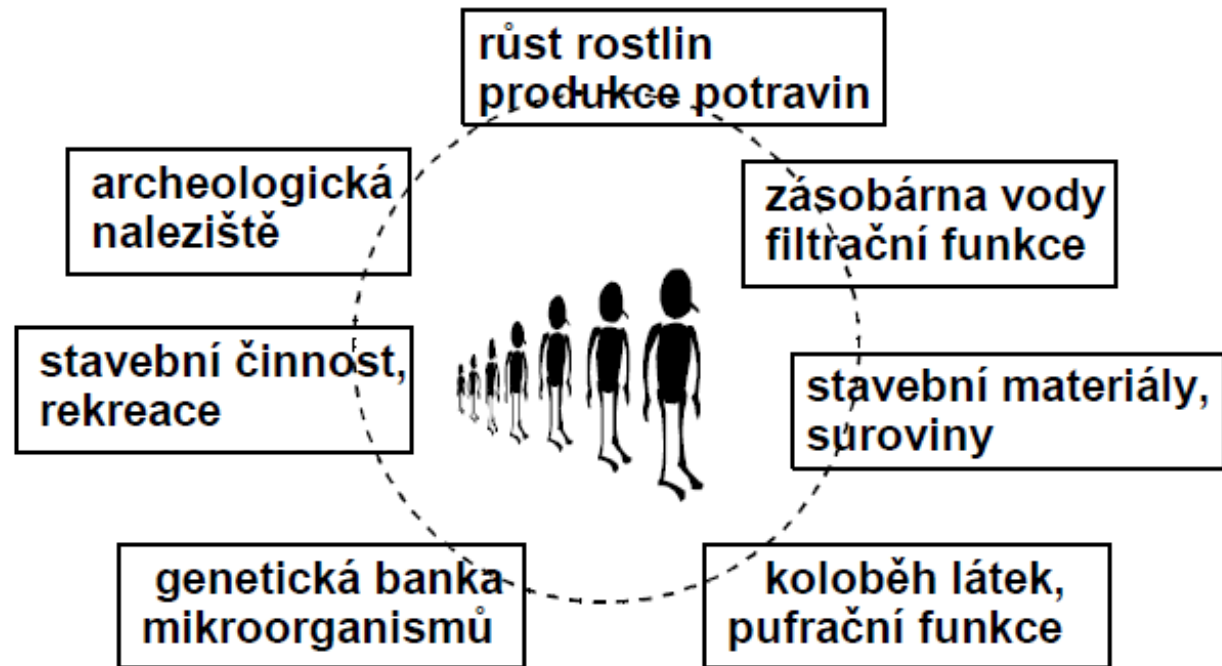
www.mzp.cz

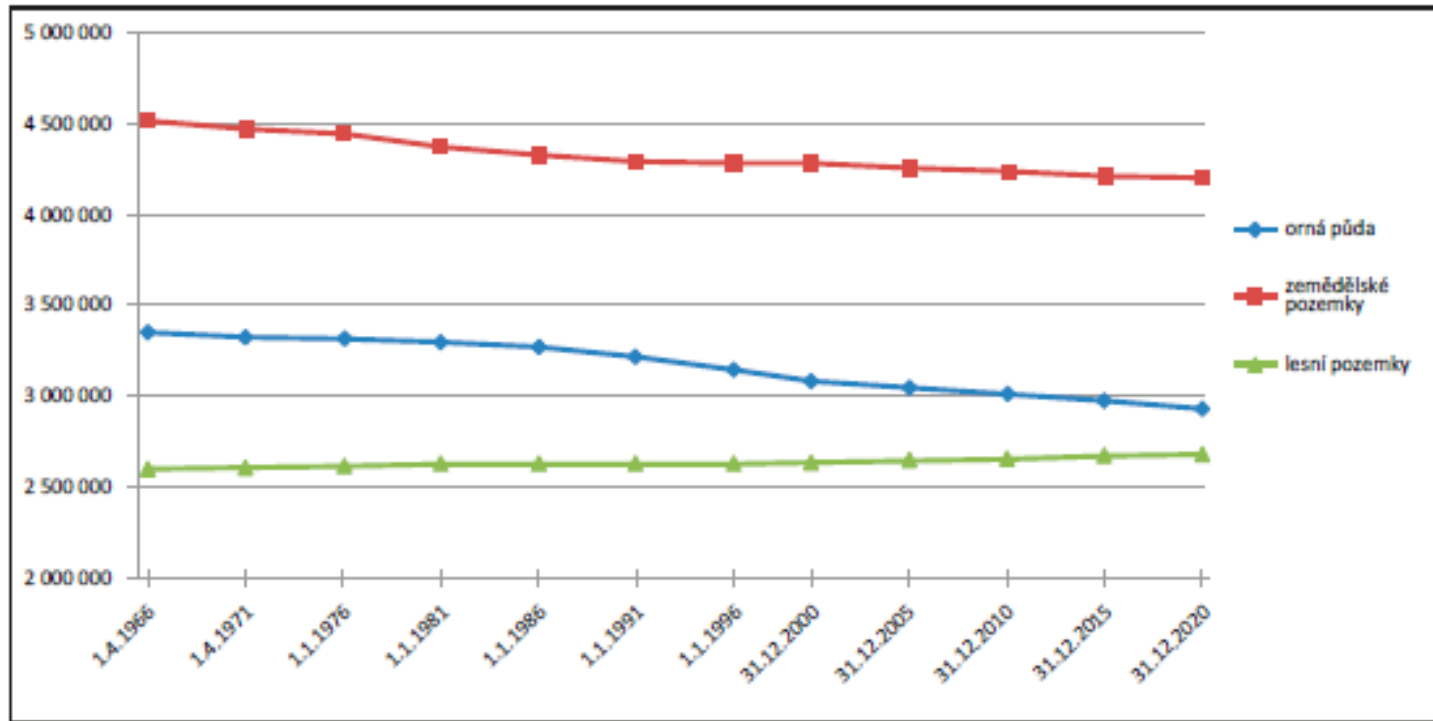
Produkční

- Výrobní prostředek
- Hospodářské a stavební využití
- Zdroj neobnovitelných surovin

Mimoprodukční

- Životní prostor pro rostliny a živočichy
- Produkce biomasy
- Součást látkového koloběhu
- Prostředí pro infiltraci, akumulaci a retenci vody, pro transportní, transformační, pufrční a neutralizační procesy
- Archiv dějin přírody i lidstva

Graf vývoje zemědělských a lesních pozemků
(v hektarech)

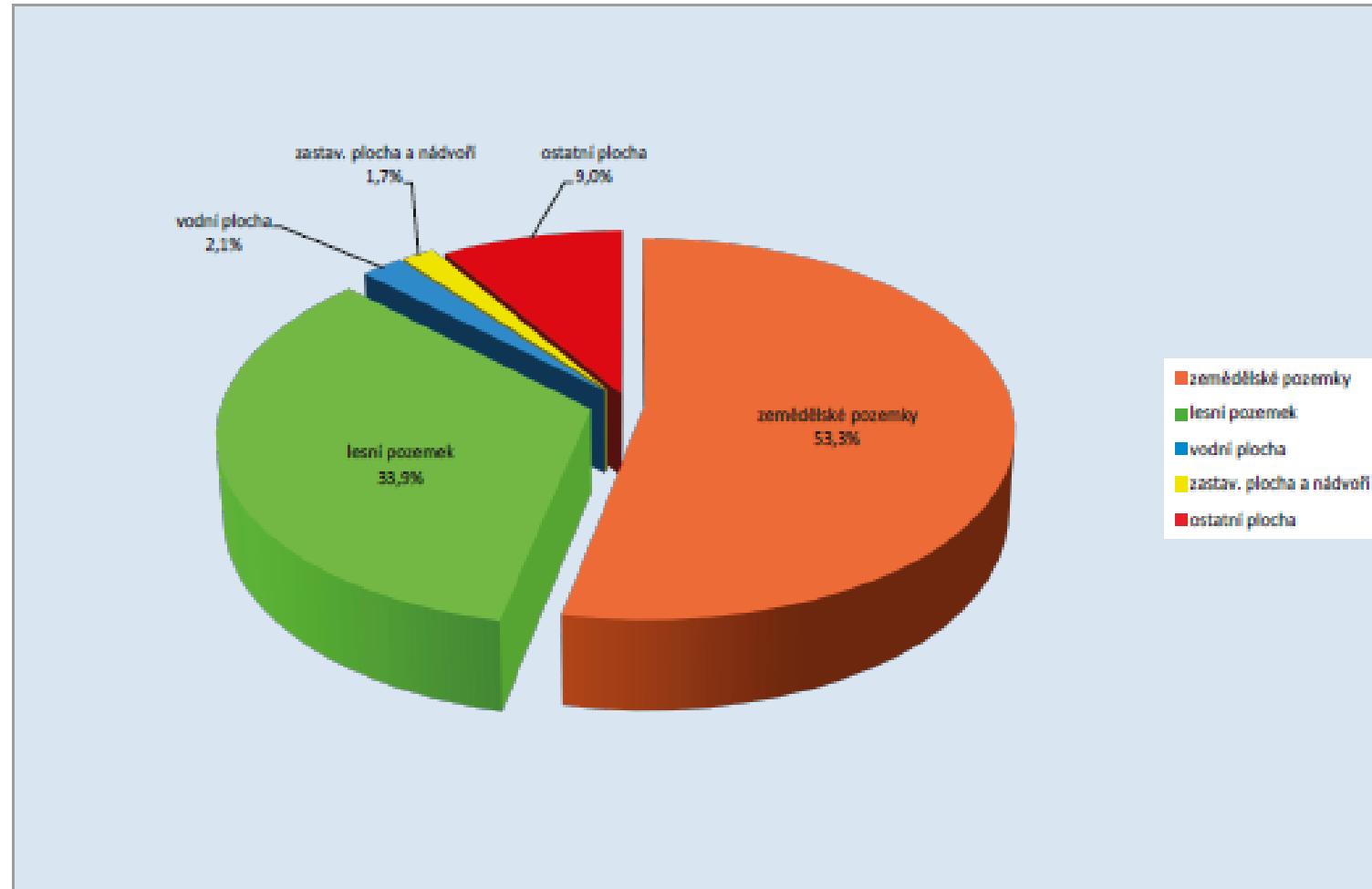
Dostupné z: <https://www.cuzk.cz/Periodika-a-publikace/Statisticke-udaje/Souhrne-prehledy-pudniho-fondu.aspx>

VĚDĚLI JSTE, ŽE...

Ø Každý den v České republice ztrácíme (zábory) zhruba **15 ha zemědělské půdy**. To je cca 30 fotbalových hřišť.

Ø V EU byla mezi lety 2000 a 2018 zastavěna (zakryta betonem nebo asfaltem) rozsáhlá oblast, která je o něco menší než Slovinsko.

c. Podíl zemědělských pozemků a nezemědělských pozemků v ČR k 31. 12. 2020

Půda jako složka životního prostředí

Půda/pozemek jako předmět vlastnického práva

Půda/pozemek jako výrobní prostředek/zdroj surovin

Půda/pozemek jako předpoklad jakékoliv lidské činnosti

Střety zájmů

I půda má svoji cenu

Věděli jste že,...

*V současné době je maximální ztráta půdy v ČR vyčíslena na **přibližně 21 mil. tun ornice za rok**, což lze vyjádřit jako ztrátu **minimálně 4,3 mld. Kč ročně**. Je potřeba zdůraznit, že se nejedná o vyčíslení škod způsobených na majetku, ale pouze o finanční vyjádření ztráty půdy na základě ceny zeminy. (V případě započítání i těchto nákladů jsou škody odhadovány až na úrovni 10 mld. Kč ročně.)*

<https://www.farmy.cz/dokumenty/ZPRAVA-o-trhu-s-pudou-FARMYCZ-leden-2021.pdf>

Různé úhly pohledu na půdu a její ochranu z pohledu subjektu

Vlastník pozemku

Oprávněný uživatel pozemku

Zemědělský podnikatel

Investor

Každý
Dotčené fyzické nebo právnické
osoby

Zamyslete se, jaké je Vaše
postavení ve vztahu k
půdě/pozemku, kterou/ý
využíváte, příp. jaká Vaše práva
a zájmy mohou
využitím/ochranou být dotčena

Základní právní předpisy k ochraně půdy

Z pohledu ochrany půdy jako složky životního prostředí

- Zákon č. 334/1992 Sb., o ochraně zemědělského půdního fondu
- Zákon č. 289/1995 Sb., o lesích

Z pohledu ochrany půdy jako produkčního prostředku

- Zákon č. 252/1997 Sb., o zemědělství

Související

- Stavební zákon (č. 183/2006 Sb.)
- Zákon č. 114/1992 Sb., o ochraně přírody a krajiny

Základní instituty

Zemědělský půdní fond (ZPF)

- Zemědělská půda = pozemky zemědělsky obhospodařované, orná půda, chmelnice, vinice, zahrady, ovocné sady, trvalé travní porosty včetně půdy, která byla a má být nadále zemědělsky obhospodařována, ale dočasně obdělávána není
- Rybníky s chovem ryb nebo vodní drůbeže
- Nezemědělská půda potřebná k zajišťování zemědělské výroby

Pozemky určené k plnění funkcí lesa (PUPFL)

- Lesní pozemky = pozemky s lesními porosty a plochy, na nichž byly lesní porosty odstraněny za účelem obnovy, lesní průseky a nezpevněné lesní cesty, nejsou-li širší než 4 m, a pozemky, na nichž byly lesní porosty dočasně odstraněny na základě rozhodnutí orgánu státní správy lesů
- Jiné pozemky, pokud nejsou součástí zemědělského půdního fondu a jestliže s lesem souvisejí nebo slouží lesnímu hospodářství

Jiná územní ochrana půdy, např. k ochraně přírody a krajiny, nerostného bohatství, vodních zdrojů

Zásady ochrany půdy

Ochrana ekologických (mimoprodukčních) funkcí půdy

- Zvýšená ochrana některých částí půdy (trojrozměrnost ochrany)

Prevence

- Předcházení poškozování i ohrožování

Racionalizace a udržitelnost využívání

- Plánovitost
- Udržitelné hospodaření (využívání produkčních funkcí půdy)
- Rekultivace

Integrace (zohlednění ochrany v politikách, plánování, povolování a realizaci lidské činnosti)

- Součást ostatních politik (zemědělské, ochrany klimatu,...)
- Ekonomická stimulace

koňském potahu. Jako významnou inovaci navrhli „odpovědní soudruzi“ používání ob-
loukové pily, s kterou mohl kácet stromy dokonce i jeden člověk.

Na 1. všesvazovém sjezdu řekl o ochraně přírody jeden z řídicích pracovníků lidového ko-
misariátu lesního hospodářství SSSR ve svém projevu: „V zájmu plného uspokojení potřeb
národního hospodářství v dodávkách dřeva je nezbytné radikálně opustit předrevoluční
metody lesního hospodaření a s nimi související kulacko-kapitalistickou, v podstatě zá-
škodnickou ideologii, založenou na principech trvale udržitelného využívání lesa, které
donesla udávaly tón ve vědě o lesním hospodářství a zpracování dřeva. [...] Základními
principy využívání lesního bohatství v druhé pětiletce by mělo být celoplošné kácení lesa
a koncentrovaná těžba.“ | *Trudy Pervogo Vsesojuznogo sjezda po ochraně přírody v SSSR,*
Moskva 1935, s. 171.

Tyto nástroje dovolovaly kácet lesy přednostně podél řek, které se staly hlavní dopravní
cestou pro narubané dřevo. V době jarních povodní probíhalo tzv. volné plavení, kdy se
dřevo spouštělo na vodu a lovílo na dolním toku

Udržitelný rozvoj z pohledu historie...

Zdroj: Zubov A. (ed.) Dějiny Ruska 20. století – díl I. Argo, 2014.

Územní plánování jako nástroj k udržitelnému rozvoji a využívání území/půdy

Vytváření předpokladů pro výstavbu a udržitelný rozvoj území

- Vyvážený vztah podmínek pro příznivé životní prostředí, hospodářský rozvoj a soudržnost společnosti obyvatel
- Dosažení obecně prospěšného souladu veřejných a soukromých zájmů na rozvoji území
 - Koordinace záměrů v území, výstavby i jiných činností a konkretizace ochrany veřejných zájmů

Podmínky pro hospodárné využívání zastavěného území a ochrana nezastavěného území, příp. nezastavitelných pozemků

- Podívejte se do územního plánu Vaší obce, příp. zásad územního rozvoje Vašeho kraje a zjistěte, jaké je využití území v okolí místa Vašeho bydliště či podnikání a jaké využití je plánováno.

Zdroje informací
o pozemku a
půdě
- veřejně on-line
dostupné -

Katastr nemovitostí

- <https://nahlizenidokn.cuzk.cz/>

Veřejný registr půdy

- <http://eagri.cz/public/app/lpisext/lpis/verejny2/plpis/>

Územně plánovací dokumentace

- <http://portal.uur.cz/nastroje-uzemniho-planovani-v-ceske-republice/upd-a-upp-obci.asp>

Geoportály a mapové aplikace státní správy

- <https://geoportal.gov.cz/web/guest/other-portals;jsessionId=A467B5AFED28993B5FC4F8516FACD039/>

Zdroje informací o kvalitě půdy

EVIDENCE INFORMACÍ O KVALITĚ PŮDY (OÚORP, ČIŽP, ÚKZÚZ)

- Součástí [registru půdy \(LPIS\)](#) vedeného podle zákona č. 252/1997 Sb., o zemědělství
- Obsahuje informace o
 - obsahu rizikových prvků a rizikových látek v zemědělské půdě
 - fyzikálních, chemických a biologických vlastnostech zemědělské půdy
 - míře erozního ohrožení zemědělské půdy

MONITORING ZEMĚDĚLSKÝCH PŮD (Ústřední kontrolní a zkušební ústav zemědělský)

- pravidelné zjišťování vybraných chemických, fyzikálních, případně mikrobiálních parametrů půdy, zejména obsahu rizikových prvků a rizikových látek na stálých, definovaných a reprezentativních plochách stabilním souborem měřicích postupů a monitoring vstupů do zemědělských půd

AGROCHEMICKÉ ZKOUŠENÍ ZEMĚDĚLSKÝCH PŮD (Ústřední kontrolní a zkušební ústav zemědělský)

- pravidelné zjišťování vybraných parametrů půdní úrodnosti v důsledku používání hnojiv, pomocných látek, upravených kalů a sedimentů

ZJIŠŤOVÁNÍ PŮDNÍCH VLASTNOSTÍ LESNÍCH POZEMKŮ A VLASTNOSTÍ VEGETAČNÍCH ORGÁNŮ LESNÍCH DŘEVIN (Ústřední kontrolní a zkušební ústav zemědělský)

- za účelem přípravy návrhů na ozdravná opatření a úpravu vodního režimu v lesích

MONITORING EROZE ZEMĚDĚLSKÉ PŮDY (Státní pozemkový úřad)

- Hlášení, evidence a vyhodnocování jednotlivých erozních událostí
- Podklad pro navrhování protierozních opatření a přípravu politik

PROTIEROZNÍ KALKULAČKA (VÚMOP)

- Analýza erozní ohroženosti pozemku
- Hodnocení ochranného účinku osevních postupů
- Vyhodnocování potřeby doplňujících protierozních opatření a jejich účinnosti

Institucionální zabezpečení ochrany půdy

Zemědělský půdní fond a orgány ochrany ZPF

- Ministerstvo životního prostředí
- Česká inspekce životního prostředí
- Obecní úřad obce s rozšířenou působností
- Krajský úřad
- Újezdní úřad
- Správa národního parku

Pozemky určené k plnění funkcí lesa a orgány státní správy lesů a dozoru

- Ministerstvo zemědělství
- Obecní úřad obce s rozšířenou působností
- Krajský úřad
- Ministerstvo životního prostředí
- Správa národního parku
- Vojenský lesní úřad
- Česká inspekce životního prostředí

Zemědělské hospodaření na ZPF a PUPFL

- Ministerstvo zemědělství
- Ústřední kontrolní a zkušební ústav zemědělský
- Státní zemědělský a intervenční fond

Ochrana zemědělské půdy

Zásady ochrany zemědělské půdy

JE ZAKÁZÁNO

- **způsobovat znečištění** zemědělské půdy překračováním indikačních hodnot.
- **způsobovat ohrožení** zemědělské půdy **erozí** překračováním přípustné míry jejího erozního ohrožení.
- **užívat zemědělskou půdu k nezemědělským účelům bez souhlasu s odnětím** ze zemědělského půdního fondu.
 - s výjimkou případů, kdy souhlasu není třeba
- **poškozovat fyzikální, chemické nebo biologické vlastnosti** zemědělské půdy jejím zhutňováním, zamokřováním, vysoušením, překrýváním nebo narušováním erozí.

Do zemědělské půdy nebo na ni je zakázáno vnášet jiné látky nebo přípravky, než umožňují zvláštní právní předpisy.

- Hnojiva, sedimenty, kaly, přípravky na ochranu rostlin

*Vlastník, nebo jiná osoba, která je oprávněna zemědělskou půdu užívat, jsou povinni ji **užívat nebo udržovat v souladu s charakteristikou druhu pozemku.***

Povinnosti při používání látek a přípravků na zemědělské půdě

Přípustná míra znečišťování a znečištění půdy

- Hnojivy, pomocnými látkami a upravenými kaly nesmějí být při jejich používání vnášeny do půdy rizikové prvky nebo rizikové látky v množství stanoveném právními předpisy.
- Sedimenty nesmějí být používány, pokud obsah rizikových prvků a rizikových látek v sedimentu a v půdě, na kterou mají být použity, a další vlastnosti sedimentu překročí limity stanovené prováděcím právním předpisem.
- Na zemědělské půdě, kde bylo zjištěno překročení preventivní hodnoty, je zakázáno používání upravených kalů a sedimentů.

Povinnost používat k ošetřování rostlin, rostlinných produktů a jiných předmětů proti škodlivým organismům pouze přípravky, pomocné prostředky a mechanizační prostředky povolené k používání, a to způsobem, který nepoškozuje okolní porost, zdraví lidí a zvířat nebo životní prostředí

Opatření k nápravě při znečištění zemědělské půdy

V režimu zákona č. 334/1992 Sb.

- Česká inspekce životního prostředí uloží původci závadného stavu opatření k nápravě k odstranění závad vzniklých porušením povinností
 - Oznámení Státní zemědělské a potravinářské inspekci ve vztahu k požadavku na zdravotní nezávadnost potravin
 - Oznámení Ústřednímu kontrolnímu a zkušebnímu ústavu zemědělskému ve vztahu k požadavku na zdravotní nezávadnost krmiv
 - Oznámení krajské hygienické stanici ve vztahu k veřejnému zdraví
 - Oznámení Státní veterinární správě ve vztahu k ohrožení zdraví zvířat

V režimu zákona č. 156/1998 Sb., o hnojivech

- Ústav může uložit zemědělským podnikatelům, kteří používají hnojiva, upravené kaly nebo sedimenty, zvláštní opatření
 - a to zakázat použití hnojiva, upraveného kalu nebo sedimentu, pokud nevyhovuje podmínkám stanoveným tímto zákonem, zvláštními právními předpisy nebo přímo použitelnými předpisy Evropské unie v oblasti hnojiv

V režimu zákona č. 326/2004 Sb., o rostlinolékařské péči

- Ústav je oprávněn na základě výsledků rostlinolékařského dozoru nebo rostlinolékařské kontroly uložit úřední opatření k nápravě zjištěných skutečností, případně rozhodnout o mimořádných rostlinolékařských opatření.

Opatření k nápravě při ohrožení zemědělské půdy erozí

Způsob nápravy při erozním ohrožení volí původce závadného stavu podle prováděcího právního předpisu.

NEEXISTENCE prováděcího právního předpisu k 1.4.2021

- Návrh vyhlášky o ochraně zemědělské půdy před erozí, dostupný na <https://apps.odok.cz/veklep-detail?pid=KORNBZ6D8U4K>

Podpůrně může být využito:

- Souhlas orgánu ochrany ZPF ke změně využití půdy z trvalého travního porostu na ornou půdu
 - na základě posouzení fyzikálních nebo biologických vlastností zemědělské půdy, rizik ohrožení zemědělské půdy erozí, včetně polohy údolnic a provedených opatření ke snížení těchto rizik
- Uložení opatření k nápravě původci závadného stavu opatření k nápravě v návaznosti na prokázané (odborný posudek) poškozování vlastností půdy.

➤ Navrhněte, jak jinak lze v praxi řešit negativní důsledky erozní události?

Odpovědnost za přestupky

Fyzická osoba/podnikající fyzická osoba/právnícká osoba/ se dopustí přestupku tím, že

- v rozporu s § 3 odst. 1 písm. a) znečistí zemědělskou půdu,
- v rozporu s § 3 odst. 2 vnáší jiné než povolené látky nebo přípravky do zemědělské půdy nebo na ni,
 - Pokuta až 1.000.000 Kč (fyzická osoba); až 10.000.000 Kč (podnikající fyzická osoba nebo právnická osoba)
- v rozporu s § 3 odst. 1 písm. b) způsobuje ohrožení zemědělské půdy erozí,
 - Pokuta až 100.000 Kč; až 1.000.000 Kč
- v rozporu s § 3 odst. 1 písm. d) poškozují fyzikální vlastnosti zemědělské půdy,
 - Pokuta až 50.000 Kč; až 500.000 Kč
- nesplní opatření k nápravě uložené podle § 3c,
 - Pokuta až 100.000 Kč; až 1.000.000 Kč

Určení výše pokuty dle kritérií v souladu se zákonem o přestupcích

Posloupnost uplatnění nástrojů plošné ochrany půdy

Zásady ochrany ZPF a kategorizace zemědělské půdy

Procesy územního plánování

Rozhodování o změnách v území a souhlas s odnětím půdy ze ZPF

Ochrana půdy při činnostech v návaznosti na odnětí

Rekultivace, pokud přichází v úvahu

Zásady plošné ochrany ZPF

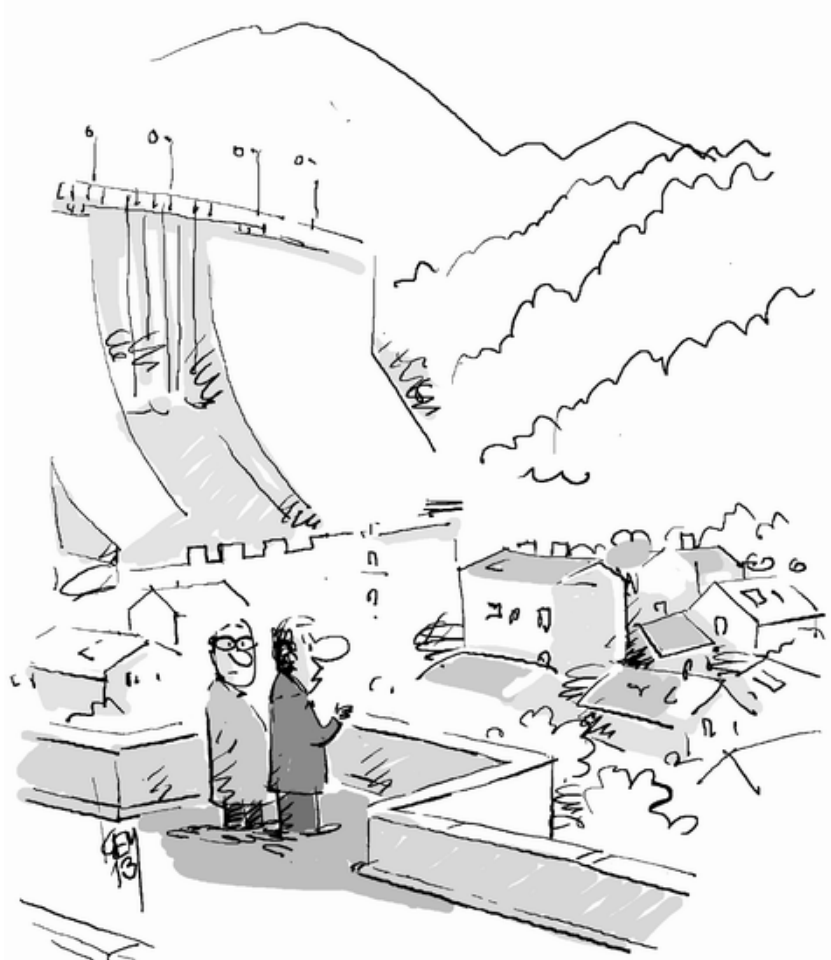
Pro nezemědělské účely je nutno použít především nezemědělskou půdu, nezastavěné a nedostatečně využitě pozemky v zastavěném území nebo na nezastavěných plochách stavebních pozemků staveb mimo tato území, stavební proluky a plochy získané zbořením přežilých budov a zařízení.

Odnětí půdy ze zemědělské půdy POUZE v nezbytném případě za podmínek

- přednostně zemědělskou půdu na zastavitelných plochách
- přednostně zemědělskou půdu méně kvalitní dle třídy ochrany
- minimalizace narušování organizace a zatěžování obhospodařování ZPF
- minimalizace odnímané plochy
- rekultivace

Za nezbytný případ se považuje zejména neexistence uvedených ploch na území obce/obcí, jedná-li se o záměr, který přesahuje území obce, nebo veřejně prospěšnou stavbu anebo veřejně prospěšné opatření.

Zemědělskou půdu I. a II. třídy ochrany lze odejmout pouze v případech, kdy jiný veřejný zájem výrazně převažuje nad veřejným zájmem ochrany zemědělského půdního fondu.

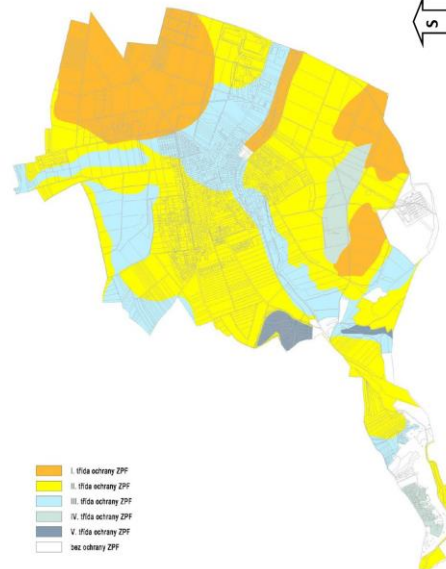

JAK CHCETE ŽÍT V SOULADU S PŘÍRODOU, KDYŽ JSME SI PŮDU SEBEZÁCHOVY NECHALI ZALEJT DO BETONU..?

Kategorizace zemědělské půdy

Třídy ochrany ZPF v k. ú. Moravany:

Třídy ochrany I. – V.

- V návaznosti na přiřazené BPEJ rozdělené dle vyhlášky č. 48/2011 Sb.
- = Limity využití půdy

Bonitované Půdně Ekologické Jednotky

- Vyhláška č. 227/2018 Sb.
- Vyjádření hlavních půdních a klimatických podmínek zemědělských pozemků
- Vedení a aktualizaci zajišťuje Státní pozemkový úřad

Podmínky pro využití zemědělské půdy k nezemědělským účelům

Předpoklad = soulad s cíli a úkoly územního plánování a územní plánovací dokumentací

ODNĚTÍ půdy ze zemědělského půdního fondu pro nezemědělské účely jen se SOUHLASEM orgánu ochrany ZPF

- Trvalého nebo dočasného charakteru
 - Ve vazbě na účel využití a možnost rekultivace a vrácení do ZPF

Záměr, který vyžaduje odnětí zemědělské půdy ze zemědělského půdního fondu, nelze povolit podle zvláštních právních předpisů bez tohoto souhlasu.

- Výjimky podle § 9 odst. 2 ZoZPF

Vydání souhlasu s podmínkami pro odnětí příslušným orgánem ochrany ZPF na žádost žadatele ve formě

- Závazného stanoviska, které je závaznou součástí rozhodnutí, která budou ve věci vydána podle zvláštních předpisů
- Rozhodnutí vydaného ve správním řízení, nevyžaduje-li záměr povolení podle jiného právního předpisu

Povinnost zaplatit odvod za odňatou zemědělskou půdu

- Orientační výše stanovena v souhlasu k odnětí půdy ze ZPF
- Konečná výše stanovena rozhodnutím orgánu ochrany ZPF po zahájení realizace záměru

Odvody za odnětí půdy ze ZPF

Prvotním účelem odvodů za odnětí půdy totiž nemá být plnění státní (a obecní) pokladny, ale motivace investorů, aby zemědělskou půdu využívali pro své záměry jen tehdy, pokud nelze jinak. NSS 9 As 175/2012 – 25

Funkce motivační, kompenzační, fiskální

Výše odvodu se odvíjí od

- Bonitované Půdně Ekologické Jednotky
- Negativních vlivů odnětí na životní prostředí
- Třídy ochrany

Osvobození od odvodů

- Taxativní výčet záměrů v § 11aZoZPF

Opatření k nápravě a odpovědnost za přestupky

Obecní úřad obce s rozšířenou působností uloží původci závadného stavu opatření k nápravě vzniklého porušení povinnosti a neplněním podmínek vydaného souhlasu

Fyzická osoba/podnikající fyzická osoba/právnícká osoba/ se dopustí přestupku tím, že

- v rozporu s § 3 odst. 1 písm. c) užívá zemědělskou půdu k nezemědělským účelům bez souhlasu s jejím odnětím ze zemědělského půdního fondu,
 - Pokuta až 1.000.000 Kč (fyzická osoba); až 10.000.000 Kč (podnikající fyzická osoba nebo právnícká osoba)
- nesplní opatření k nápravě uložené podle § 3c,
 - Pokuta až 100.000 Kč; až 1.000.000 Kč
- nesplní některou z podmínek ochrany zemědělského půdního fondu stanovenou rozhodnutím vydaným na základě souhlasu s odnětím zemědělské půdy ze zemědělského půdního fondu podle § 10 odst. 1, nebo rozhodnutím o souhlasu s odnětím podle § 21,
- v rozporu s § 3 odst. 4 neužívá nebo neudrhuje zemědělskou půdu v souladu s charakteristikou druhu pozemku,
 - Pokuta až 50.000 Kč; až 500.000 Kč

Ochrana lesní půdy a lesa

Zásady ochrany lesa

Každý si musí počínat tak, aby nedocházelo k ohrožování nebo poškozování lesů, jakož i objektů a zařízení sloužících hospodaření v lese.

Nikdo nesmí bez povolení užít lesní pozemky k jiným účelům, pokud tento zákon nestanoví jinak.

Vlastník lesa je povinen usilovat při hospodaření v lese o to, aby nepoškozoval zájmy jiných vlastníků lesů a funkce lesa byly zachovány (plněny rovnoměrně a trvale) a aby byl zachován (chráněn) genofond lesních dřevin.

- *Veškeré pozemky určené k plnění funkcí lesa musí být účelně obhospodařovány podle tohoto zákona.*

Obecné užívání lesa

Každý má právo vstupovat do lesa na vlastní nebezpečí, sbírat tam pro vlastní potřebu lesní plody a suchou na zemi ležící klest. Při tom je povinen les nepoškozovat, nenarušovat lesní prostředí a dbát pokynů vlastníka, popřípadě nájemce lesa a jeho zaměstnanců.

V lesích je zakázáno, mj.

- provádět terénní úpravy, narušovat půdní kryt, budovat chodníky, stavět oplocení a jiné objekty,
- těžít stromy a keře nebo je poškozovat,
- sbírat lesní plody způsobem, který poškozuje les,
- mimo lesní cesty a vyznačené trasy jezdit na kole, na koni, na lyžích nebo na saních,
- narušovat vodní režim a hrabat stelivo,
- pást dobytek, umožňovat výběh hospodářským zvířatům a průhon dobytka lesními porosty,
- znečišťovat les odpady a odpadky.

Zásady trvale udržitelného hospodaření v lesích

Plánovitost

- Plánovací nástroje

Odbornost = zajištění odborné úrovně hospodaření v lese v souladu s právními předpisy

- Odborný lesní hospodář
 - Hospodaření v lesích je vlastník lesa povinen zajišťovat v součinnosti s odborným lesním hospodářem.

Zvýšená ochrana některých lesů a jejich mimoprodukčních funkcí

- Kategorizace lesů a specifické povinnosti při hospodaření

Prevence

- Povinnosti k obnově a výchově lesních porostů
- Povinnosti k ochraně lesa před působením škodlivých činitelů
- Povinnosti při těžbě dřeva
- Povinnosti k provádění meliorací a hrazení bystřin

Podmínky trvale udržitelného hospodaření v lese – plánovací nástroje

Oblastní plány rozvoje lesů

- Doporučují zásady hospodaření v lesích

Lesní hospodářské plány

- Povinnost právnických osob, kterým je svěřeno nakládání se státními lesy, ostatních právnických a fyzických osob vlastnících více než 50 ha lesa hospodařit podle plánu
- Právo právnických a fyzických osob vlastnících méně než 50 ha lesa hospodařit podle plánu
- Závaznými ustanoveními plánu jsou maximální celková výše těžeb a minimální podíl melioračních a zpevňujících dřevin při obnově porostu.

Lesní hospodářské osnovy

- Pro zjištění stavu lesa a pro výkon státní správy lesů
- Právo vlastníka lesa protokolárně převzít osnovu a hospodařit v souladu s ní
 - Pro vlastníka lesa o výměře větší než 3 ha se stává závaznou celková výše těžeb, která je nepřekročitelná, a podíl melioračních a zpevňujících dřevin při obnově porostu.
 - Pro vlastníka lesa o výměře do 3 ha se stává závaznou celková výše těžeb, která je nepřekročitelná.

Podmínky trvale udržitelného hospodaření v lese - povinnosti

Kategorizace lesů podle převažujících funkcí

- Ochranné
- Zvláštního určení
- Hospodářské

Povinnosti k obnově a výchově lesních porostů

- Vlastník lesa je povinen obnovovat lesní porosty stanovištně vhodnými dřevinami a vychovávat je včas a soustavně tak, aby se zlepšoval jejich stav, zvyšovala jejich odolnost a zlepšovalo plnění funkcí lesa.
- Holina na lesních pozemcích musí být zalesněna do dvou let a lesní porosty na ní zajištěny do sedmi let od jejího vzniku.

Povinnosti k ochraně lesa před působením škodlivých činitelů

- zjišťovat a evidovat výskyt a rozsah škodlivých činitelů
- preventivně bránit vývoji, šíření a přemnožení škodlivých organismů
- provádět preventivní opatření proti vzniku lesních požárů

Povinnosti při těžbě dřeva

- Vlastník lesa je povinen přednostně provádět těžbu nahodilou tak, aby nedocházelo k vývinu, šíření a přemnožení škodlivých organismů.
- Právnícké a fyzické osoby zajišťující těžební práce jsou povinny provádět je takovým způsobem, který minimalizuje negativní dopady na lesní ekosystém v daném prostředí.

Povinnosti k provádění meliorací a hrazení bystřin

- Jde o povinnosti vlastníka lesa, pokud orgán státní správy lesů, popřípadě orgán státní správy vodního hospodářství nerozhodne o tom, že jde o opatření ve veřejném zájmu

Zalesnění nelesního pozemku

Změna v území

- Soulad s cíli a úkoly územního plánování a územně plánovací dokumentací
- Územní rozhodování v režimu stavebního zákona

Dotýká-li se řízení podle zvláštních předpisů zájmů chráněných tímto zákonem, rozhodne stavební úřad nebo jiný orgán státní správy jen se souhlasem příslušného orgánu státní správy lesů, který může svůj souhlas vázat na splnění podmínek. Tohoto souhlasu je třeba i k dotčení pozemků do vzdálenosti 50 m od okraje lesa.

Les jako významný krajinný prvek

- Závazné stanovisko orgánu ochrany přírody z hlediska tohoto zákona je také nezbytné ke schválení lesních hospodářských plánů a protokolárnímu předání lesních hospodářských osnov, k odlesňování a zalesňování pozemků nad 0,5 ha a k výstavbě lesních cest a lesních melioračních systémů.

Pozemky, které nejsou uvedeny v odstavci 1, může orgán státní správy lesů na návrh vlastníka pozemku nebo s jeho souhlasem prohlásit rozhodnutím za pozemky určené k plnění funkcí lesa.

Podmínky využití PUPFL k jiným účelům

Zásady plošné ochrany

- přednostně použity pozemky méně významné z hlediska plnění funkcí lesa a zajištěno, aby použití pozemků co nejméně narušovalo hospodaření v lese a plnění jeho funkcí,
- dbáno, aby nedocházelo k nevhodnému dělení lesa z hlediska jeho ochrany a k ohrožení sousedních lesních porostů,
- nenarušována síť lesních cest, meliorací a hrazení bystřin v lesích a jiná zařízení sloužící lesnímu hospodářství; v případě nezbytného omezení jejich funkcí musí být uvedena do původního stavu, a není-li to možné, zajištěno odpovídající náhradní řešení,
- zřizovány pozemní komunikace a průseky v lese tak, aby jejich zřízením nedošlo ke zvýšenému ohrožení lesa, zejména větrem a vodní erozí.

Podmínky využití PUPFL k jiným účelům

Změna v území

- Soulad s cíli a úkoly územního plánování a územně plánovací dokumentací
- Územní rozhodování a povolování v režimu stavebního zákona

Dotýká-li se řízení podle zvláštních předpisů zájmů chráněných tímto zákonem, rozhodne stavební úřad nebo jiný orgán státní správy jen se souhlasem příslušného orgánu státní správy lesů, který může svůj souhlas vázat na splnění podmínek. Tohoto souhlasu je třeba i k dotčení pozemků do vzdálenosti 50 m od okraje lesa.

Les jako významný krajinný prvek

- K zásahům, které by mohly vést k poškození nebo zničení významného krajinného prvku (lesa) nebo ohrožení či oslabení jeho ekologicko-stabilizační funkce, si musí ten, kdo takové zásahy zamýšlí, opatřit závazné stanovisko orgánu ochrany přírody.

O odnětí pozemků plnění funkcí lesa nebo omezení využívání pozemků pro plnění funkcí lesa rozhoduje na žádost orgán státní správy lesů.

Žadatel, jemuž bylo povoleno trvalé nebo dočasné odnětí, je povinen zaplatit poplatek za odnětí.

Povinnosti v návaznosti na odnětí nebo omezení

- Minimalizace škod
- Předpoklad rekultivace
- Opatření k zabránění úniku látek poškozujících les a přírodní prostředí

Opatření k nápravě a odpovědnost za přestupky

Rozhodnutí orgánu státní správy lesů/České inspekce životního prostředí o

- opatření k odstranění zjištěných nedostatků
- opatření ke zlepšení stavu lesů a plnění jejich funkcí
- v případě hrozící škody omezení nebo zastavení výroby nebo jiné činnosti v lese až do doby odstranění nedostatků nebo jejich příčin

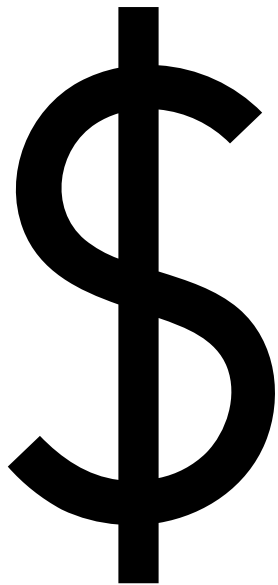
Přestupky fyzických osob v souvislosti s obecným užíváním

- Pokuta až 5.000 Kč/50.000 Kč (orgán státní správy lesů)
- Pokuta až 10.000 Kč příkazem na místě (lesní stráž)

Přestupky fyzických osob/podnikajících fyzických osob/právnických osob

- Při hospodaření v lese
- Při provádění jiných činností v lese
 - Pokuta až 50.000.000 Kč (ČIŽP); až 100.000/1.000.000 Kč (orgán státní správy lesů)

Ekonomické nástroje udržitelného hospodaření na zemědělské/lesní půdě

Evropský zemědělský záruční fond

- Přímé platby
 - Podmíněnost povinnými požadavky na hospodaření a standardy dobrého zemědělského a environmentálního stavu půdy
 - Podmíněnost postupy příznivými pro klima a životní prostředí

Evropský fond pro rozvoj venkova

- Dotace na opatření nad rámec povinných požadavků
 - Např. investice pro konkurenceschopnost a inovace, ekologické zemědělství, zalesňování půdy,...

Státní zemědělský a intervenční fond

- Administrace evropských plateb a dotací

Finanční příspěvky na hospodaření v lesích

- Mze, MŽP, MO

A close-up photograph of a red pushpin with a black stem, pinned to a yellow and white map. The map shows some text like 'SQUARE' and 'SQUARE'. The background is blurred.

Děkuji za pozornost...

Doporučené zdroje

- Jančářová I. Právo životního prostředí pro bakaláře, 2. vydání. Brno: Masarykova univerzita, 2019.
- https://www.mzp.cz/cz/ochrana_pudy
- <http://eagri.cz/public/web/mze/puda/>
- <http://eagri.cz/public/web/mze/zivotni-prostredi/ochrana-pudy/>
- <http://eagri.cz/public/web/mze/lesy/>